

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

Din sumar:

U.R.S.S. – turism 1966

Performanțe ale savanților și plantelor

– Mda, prin urmare formula ar fi..

Foto: L. Budan

NOUL NĂSCUT E UN OM ÎN VÎRSTĂ

– Nu, șarpe dragă, mulțumesc. Nu mâninc mere.

Foto: I. Tihonov

Modestia
geniului

Pescăruși
pe iarbă

Pagina
de umor

ANUL XXII

9

(1094)

4 martie 1966

12 pagini, 1 leu

PROZĂ

Silueta neagră

Urmele pașilor mei se întipăriseră chiar pe malul râului. Valurile lui mărunte se revărsaseră peste aceste urme, când o mică corlă începu să sară din pas în pas, înfundându-și mereu ciocul, ca o sculă de cizmărie, în nisipul umed. Când ajunse la capătul acestor urme, pasărea se opri, se întoarse și începu să-mi numere pașii de la coadă la cap.

E foarte bine atunci când o pasăre mică se învârtă în preajma ta și e o fericire să constatăi că ea nu te consideră dușman. Pentru că omul se simte umilit atunci când natura nu-i acordă încredere.

Apoi, pe neașteptate, o umbră fără formă începu să alerge pe bancul de nisip. Pasărea încrămeni cu un picior în aer, înainte de a broda un nou punct pe pasul următor.

Am ridicat capul și-am văzut un „T“ negru înscris pe bolta albăstrie a cerului. O pasăre se rotea deasupra râului, cu aripile întinse, imobile și când trecea prin dreptul soarelui umbra ei aluneca pe nisip. Se rotea deasupra malurilor liniștite, cu intenții răuvoitoare, fără îndoială.

Omul și pasărea își au, fiecare, dușmanii lor în cer. Corla își recunoscu pe-al ei: uliul. În ceea ce mă privește, silueta lui neagră îmi evoca un avion dușman, de recunoaștere. Revăzui pe dată sinistra literă „T“ planind deasupra străzilor puștii, fără de apărare. Eram încă copii și, la fel ca această corlă, scrutam cerul cu neliniște — un cer la fel de pur și de familiar. „T“-ul plana amenințător deasupra jocurilor noastre copilărești, deasupra tablelor noastre de șah, deasupra florii-soarelui de lângă spalier...

Mi-am aruncat din nou privirile asupra corliei, care nu-și mai da osteneala să dezlege enigma pașilor mei pe nisip. Încrămenită, cu capul dat pe spate, scruta cerul.

Undele râului se liniștiră parcă, atinse de umbra pasărei răufăcătoare. Codobatură se furișase printre trestii, fără un strigăt. Persoana mea nu era deloc amenințată și cu toate acestea, fără să știu de ce, silueta neagră ce plana deasupra pământului mă înfricoșă...

Ea se rotea fără încetare, scrutând cu o privire cercetătoare și obraznică nisipurile, iarba, trestia și oglinda liniștită a apei.

Uliul se abătu, însă, imediat de pe cursul apei, descrie un mare semicerc, își schimbă direcția și începu să zboare deasupra micilor ochiuri mlăștinoase, pline de verdeață. Din profil, semăna și mai bine cu un avion dușman...

În aceeași clipă, două păsări cu penajul argintat își luară zborul din iarba nemiscată, aproape pe verticală. Zborul lor îndrăzneț, solidar, părea atacul a două avioane de vânătoare.

Vrînd să le evite, uliul bătu greu din aripi, curmindu-și zborul circular. Următorii făcură un viraj scurt și se aruncară asupra pasării răpitoare. Aripile lor unghiulare, cu freamătul lor înspăimîntător, mă făcură să le recunosc: erau doi nași. Prin atacul lor frontal, plin de înverșunare, ei respinseră uliul și când pasărea de pradă fu alungată destul de departe, nașii încetară urmărirea, se întoarseră și coborîră din nou pe pământ.

Dar alte două păsări, cu aripile la fel de argintate, își luară curind zborul de pe „aerodromul“ din mlăștină. Pasărea de pradă se înalță cu repeziciune, făcând câteva volute, dar nașii o interceptară foarte repede și începură s-o urmărescă, îndepărtându-se de cuiburile lor. De jos își făcu apariția o nouă echipă, cu forme nedefinite. Pe fondul albastru al cerului se zăreau doar două puncte albe, care se ridicau impetuoase în ealea unui corp negru.

— Se retrage, deci? mi-am spus eu, răsufliind ușurat.

Corla lăsa să-i scape un fluierat ușor și mă privi cu ochiul ei negru, încă plin de spaimă.

Aproape de mine, codobatura se făcu auzită cu câteva triluri prudente. Undeva, rațele începură să măcăie. Cu ciocurile lor mici și plate se bălăceau ca într-o copaie cu apă.

Corla reîncepu să sară pe piciorușele ei delicate, grăbindu-se să termine numărătura pașilor mei.

Ce lucru trist e un oaspete nepoftit pe cer!

Evgheeni Nosov

INTERVIU

Cu Iuhan Smuul despre...

Reportajele despre călătoriile îndepărtate ale lui Iuhan Smuul sînt cunoscute cititorilor din țara noastră, care apreciază

Igor Obrazțov :

Peisaj din Baikal (Linogravură în culori)

realismul descrierii, pitorescul întâmplărilor și umorul scriitorului estonian.

Recent, „Literaturnaia Gazeta“ i-a luat un interviu scriitorului, oferindu-ne noi amănunte despre creația literară și despre activitatea lui obștească.

Se înțelege că interviul trebuia neapărat să înceapă cu preocupările legate de Congresul scriitorilor estonieni, ținînd seama de faptul că Iuhan Smuul este, din 1953, președintele Uniunii.

Scriitorul a ținut să sublinieze faptul că discuțiile s-au desfășurat într-un cadru foarte larg și că ele au fost deosebit de fierbinți, cu toate că au avut loc în miezul iernii. Dezbaterile au reliefat grija pentru dezvoltarea literaturii estone și succesele obținute de scriitorii de toate vîrstele. De o atenție deosebită s-au bucurat planurile editoriale care cuprind cărțile consacrate sărbătoririi a 50 de ani de la Revoluția din Octombrie și 100 de ani de la nașterea lui V. I. Lenin.

Răspunzînd la o întrebare privitoare la proiectele lui de creație, scriitorul eston s-a înfățișat, după propria-i expresie, cu un tablou foarte peștit. El lucrează, în același timp, la un șir de reportaje și mo-

nologuri, la o piesă de teatru și își încearcă condeii și în arta versului.

— Cum vă explicați această varietate de genuri? I-a întrebat corespondentul revistei sovietice.

— Cauza trebuie căutată, poate, a răspuns scriitorul, într-o periculoasă lipsă de consecvență față de genurile literare, în oboseala pe care o resimt față de forma pe care am întrebuințat-o, după fiecare dintre cărțile scrise. Tocmai acest lucru mă îndeamnă să apelez la genuri noi. Poate că în această căutare se află și teama de a nu mă repeta. Acum, de pildă, am devenit pentru cităva vreme scenarist și sînt curios să văd ce-o să se aleagă și din asta.

De altfel, Iuhan Smuul este autorul a două piese de teatru, jucate pe câteva scene din Uniunea Sovietică: „Căpitanul sălbatic“ și „Văduva colonelului“. Prima, pe care o prezintă și Teatrul Armatei Sovietice, beneficiază de aportul binecunoscutului actor Nikolai Simonov în rolul principal. Cea de a doua piesă se joacă la Teatrul „Mossoviet“, cu Vera Marețkaia în rolul principal.

Istoria monologurilor, amintite mai sus, merită să fie relatată. Ea a început, undeva în Atlanticul de nord, în anul 1955. O vreme cețoasă și câteva însuccese la

pescuit creaseră o atmosferă cam apăsătoare pe traulerul sovietic.

„Atunci, își aduce aminte Iuhan Smuul, am început să scriu, în mod cu totul surprinzător și pentru mine, o carte veselă, un fel de mare foileton, cu titlul: „Uimi-toarea aventură a mușumțivilor la festivalul cîntecului“. Ironia este un element de auto-apărare: ea îți îngăduie să te privești din afară și atunci stările sufletești cețoase își pierd nouă zecimi din „profunzimea“ lor.“

Iuhan Smuul și-a încheiat declarațiile exprimîndu-și dorința de a porni din nou într-o lungă călătorie, în nord. Această dorință este, desigur, și o promisiune pentru cititorii lui, care-i așteaptă cu nerăbdare viitoarele reportaje.

EDITORIALE

Noul roman al lui Graham Greene

Ziarul „Izvestia“ a publicat de curînd o corespondență din Londra a lui M. Sturua, despre noul roman al lui Graham Greene, intitulat „Comedianții“.

Corespondentul ziarului sovietic este de părere că noul roman ocupă un loc de seamă în creația scriitorului englez. Acțiunea acestui roman se petrece în Haiti, în zilele noastre, deci în timpul dictaturii lui Duvalier.

În „Comedianții“, printre eroii principali se numără și mister Smith, din statul Wisconsin — (S.U.A.). Smith și-a depus candidatura pentru alegerile prezidențiale din 1948, cu un program exclusiv... vegetarian. Dar pentru platforma lui Smith n-au votat decît vreo 10 mii de americani, membri ai unei asociații teosofice, ai Ligii pentru sporturile nesingeroase etc. Smith, însă, nu dezarmează. De aceea se imbarcă pentru Haiti, în vederea creării unui centru vegetarian.

Un alt erou al romanului, „comandan-tul“ Brown, îi atrage, însă, atenția că Haiti este, de fapt, o țară vegetariană, întrucît 95 la sută din populația țării nu-și poate permite luxul de a cumpăra carne. Se înțelege deci că situația din Haiti i se pare lui Smith încântătoare și se grăbește să-și comunice impresiile în „gazeta vegetarianilor“ din Wisconsin.

În finalul romanului s-ar părea că Smith începe să priceapă cite ceva din realitățile haitiene, dar autorul își părește personajul în clipa în care se imbarcă, nu întimplător, pentru Republica Dominicană, cu scopul de a înființa și acolo un centru vegetarian...

Un alt personaj al romanului, maiorul Jones, a trecut pe la Leopoldville, a făcut comerț clandestin de arme, dar pînă la urmă moare, datorită unor combinații la fel de verozase.

Un singur personaj, medic de profesie, atrage simpatiile autorului, pentru că el este un adversar hotărît al dictatorului Duvalier și susține deschis revoluția cubaneză.

După cum se poate vedea, „Comedianții“ se înscrie în șirul cărților de aceeași factură — „Americanul liniștit“, „Omul nostru din Havana“ — prin care Graham Greene se străduie să ne ofere o imagine a țărilor în care poporul a luptat sau luptă și acum pentru libertate.

MICĂ ISTORIE LITERARĂ

Turghenev

— pasionat jucător de șah

Nu întimplător clubul șahist din Oriol poartă numele lui I. S. Turghenev. Marele scriitor a fost un pasionat jucător de șah și în vitrinele muzeului din localitate interesul lui Turghenev pentru șah se vedește la tot pasul.

O veche gravură îl înșăfășează pe Turghenev în fața unei table de șah, într-o cafenea pariziană. Parisul era, pe vremea aceea, centrul activității șahiste mondiale și scriitorul s-a întilnit, nu o dată, cu marii șahiști ai timpului. De altfel, în anul 1862, în turneul de la Paris, Turghenev a ocupat locul doi, iar la congresul șahiștilor din 1870, care a avut loc la Baden-Baden, el a fost ales vicepreședinte.

În sălile muzeului se păstrează o mäsută de șah, la care s-au înfruntat, poate, L. N. Tolstoi și I. S. Turghenev. Partida este imortalizată și într-un tablou.

Într-o scrisoare către Aksakov, Turghenev scria: „Știi care e principala mea ocupație? Joc șah cu vecinii sau chiar singur și rezolv probleme de șah din diferite lucrări. Exercițiile acestea mă înviează“.

Biblioteca muzeului din Oriol păstrează cărțile de teorie a șahului care au aparținut lui Turghenev. Însemnările făcute pe marginea lor dovedesc că scriitorul nu era un simplu diletant.

O ediție rară

Printre preocupările lui N. A. Nekrasov se afla și grija pentru răspîndirea cărții în masele largi. În acest scop el a editat așa numita bibliotecă a „Cărții roșii“.

Prima carte din această colecție a apărut în luna ianuarie a anului 1862, cuprinzînd poemul „Vînzătorul ambulant“. Din scrisoarea poetului către colportorul I. A. Golîșev rezultă că întreaga ediție era destinată satelor: „Vă trimit 1 500 de exemplare din compunerea mea în versuri, destinate poporului“. Fiecare carte costa trei copeici. Prețul era împărțit între colportor și ajutoarele sale în difuzarea cărții, poetul renunțînd la drepturile sale de autor. Această încercare de a răspîndi cartea în straturile cele mai adînci ale populației era un rezultat al activității cercurilor democrat-revoluționare ale timpului.

Cea de-a doua lucrare din seria amintită a apărut în aprilie 1863 și cuprindea poeziile: „Satul uitat“, „Grădinarul“, „Școlarul“ și altele. În afară de acestea, în biblioteca „Cartea roșie“ a mai fost publicată povestirea „Pălmașul Naum-Sorokodum“ de A. F. Pogoski, care a apărut sub pseudonimul A. Fomski.

Colecția a fost curînd interzisă de către țarul Alexandru al II-lea, iar cărțile apărute sînt piese bibliofile de mare preț.

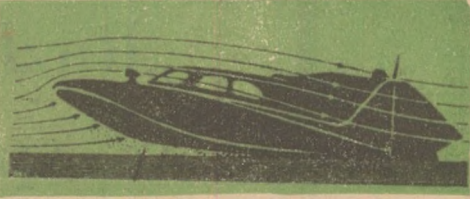
crevele, foarte apreciate de puietul acestui soi de pește, după care șalăii s-au dezvoltat și înmulțit în asemenea măsură, încât actualmente lacul Balhaș furnizează anual peste treizeci de mii de tone.

De succes s-a bucurat și acțiunea de populare a Mării Aral cu nisetri, a baziului Marea de Azov-Marea Neagră cu mreze transplantate din Aral etc., etc. precum și somoni și roșioară vărgată importată tocmai din America. Măsuri au fost luate și pentru popularea Balticii cu diverse specii din clasa ganoidelor. Între 1962—1964, în fluviul Daugava și golful Finlandei a fost lăsată în libertate o mare cantitate de puiet de nisetri provenind din Lena, iar anul trecut Institutul de piscicultură al Balticii a transplantat din Caspică și Siberia peste 15 000 de sturioni.

Actualmente, în Uniunea Sovietică se realizează o experiență extrem de interesantă, anume popularea Mării Barentz cu somoni provenind din Extremul Orient. Începând din 1956 icrele acestor pești au fost transportate de la întreprinderile piscicole din Sahalin la cele din golful Kola. Puietul rezultat a fost lăsat în fluviile care se varsă în mările Albă și Ba-

patru banchete, în care caz va fi folosit pentru încărcătură și portbagajul suplimentar din partea din față a mașinii.

Construcții originale mașini au izbutit să reducă la minimum raza virajului pe zăpadă ca și diametrul de circulație pe apă. Aceste particularități au făcut din

sania amfibie o mașină ușor manevrabilă și sigură în exploatare. Dimensiunile noului vehicul universal sînt cum nu se poate mai reduse: lungimea corpului de cinci metri, lățimea — 2,1 metri, înălțimea în partea unde se află cabina — 1,35 m.

Cine va folosi aerosania amfibie? Îndoșești locuitorii ținuturilor din nordul și estul Uniunii Sovietice. Primăvara, cînd oceanul de zăpadă începe să se topească și nu mai poate fi folosit nici unul din mijloacele de transport terestre cunoscute, noua mașină va fi de un real folos în transportarea cu maximum de viteză a poștei și medicamentelor, a încărcăturilor urgente, ca și a pasagerilor pe distanțe mari. Căci originala mașină poate învinge distanțe destul de mari fără a avea nevoie să-și improspăteze rezervele de combustibil: pe zăpadă, cu o încărcătură de 650 kg, pînă la 500 de kilometri iar pe apă, cu o încărcătură de 300 kg, pînă la 200 de kilometri.

TURISM

U. R. S. S. — 1966

Uniunea Sovietică cu orașele ei monumentale cu comorile ei de artă și arhitectură, cu varietatea și pitorescul regiunilor sale atrage din ce în ce mai mulți turiști. În cursul ultimilor zece ani numărul turiștilor străini care au vizitat Uniunea Sovietică a crescut de două ori și jumătate, pentru că în 1965 s-a atins impresionanta cifră de 1.260.000! Pentru anul în curs, oficial „Inturist” a fost solicitat de numeroși amatori de drumeție din 102 țări.

Ținînd seama de marele număr al celor ce doresc să viziteze Uniunea Sovietică, s-a întocmit un program de măsuri privind extensia și îmbunătățirea primirii turiștilor. În zeci de orașe amplasate pe cele mai diferite itinerarii se află în construcție hoteluri confortabile, ultramoderne. Pînă în 1968 vor fi date în folosință 35—40 moteluri și aproximativ 30 de campinguri, iar stațiile de întreținere ale automobilelor vor continua să fie înmulțite.

Datorită acestor măsuri, începînd cu 1966 turiștii străini vor putea călători cu mașinile proprii sau închiriate de „Inturist”, de tip „Volga” sau „Moskvici”, de-a lungul Uniunii Sovietice întregul an. Circuitele propuse atît pentru cei ce călătoresc individual cît și pentru grupuri înglobează actualmente peste o sută de orașe, dintre care 15 sînt capitale de republici unionale. Pentru informarea amatorilor asupra a tot ceea ce oferă nou și interesant turismul a început să fie editată o nouă publicație, intitulată „Călătorii în U.R.S.S.”, care va apărea de trei ori pe an în limbile franceză, engleză și germană.

Cei ce îndrăgesc sporturile de iarnă și alpinismul vor putea vizita anul acesta celebra stațiune Bakuriani din Caucazul Central, situată în preajma Elbrusului, pitoreasca vale Dombei din Caucazul occidental sau baza de ski de la Kavgolovo de lângă Leningrad. Oficiul de turism sovietic a luat măsuri și în vederea tranzitului turistic prin Siberia și Extremul Orient, pe așa numita „cale a diamantelor”, care pornește de la vest spre est prin Irkutsk și Habarovsk, itinerar de două ori mai puțin costisitor decît cel care traversează țările Asiei. În afară de acest avantaj, pe parcurs, turiștii vor putea întreprinde scurte excursii, de o zi sau două, pentru a admira frumusețile lacului Balkal sau pentru a vizita orașele Bratsk, Habarovsk etc.

În fine, „Inturist” pune pentru prima oară la dispoziția amatorilor circuite care trec prin Borisoglebsk, Nikel, Murmansk și apoi prin Petrozavodsk, Leningrad, Moscova și alte orașe. Este circuitul turistic cel mai septentrional, care traversează Extremul Nord, patria tăcerii albe.

PISCICULTURĂ

O experiență interesantă

În cursul ultimelor două decenii, în Uniunea Sovietică deplasarea diferitelor specii de pești, de crustacei și moluște a fost efectuată pe o scară din ce în ce mai largă. Peste 70 de specii de pești autohtoni sau aduși din străinătate au fost acclimatizați în mări și în zeci de cursuri de apă și lacuri, a căror faună înainte vreme era sărăcăcioasă. Cine ar fi putut crede că în lacul Balhaș din Asia Centrală, lipsit de hrană, poate crește șalăul? Iată însă că specialiștii au populat lacul cu

Și aceasta se cheamă recoltă.

renț unde, cu timpul, a format mari bancuri de pește, semnalate nu numai în largul Murmanskului, dar și pe coastele Norvegiei. Și crabul de Kamceatka, deliciosul crustaceu atît de prețuit de consumatori, a apărut în apele acestor mări.

Colaboratorii Institutului sovietic de pescuit maritim și oceanografie sînt preocupati acum de problema organizării transplantărilor transoceanice. Ei preconcizează realizarea acestei operații pe seara largă, printr-o cooperare internațională. Între altele, o serie de specii de pește prețuite pentru carnea lor ar putea fi transplantate în apele subantarctice, iar bogăția piscicolă a Pacificului, atît de variată, ar putea fi împinsă spre Atlantic și chiar în Arctica.

TRANSPORTURI

Aerosania de... primăvară

Pe la începutul lunii februarie, schiorii care se aflau pe o pîrtie din apropierea Moscovei nu putut urmări, nu fără uimire, următoarea scenă. Într-o poiană, acoperită cu o pătură groasă de zăpadă, gona cu viteză mare, sărind sprintenă peste gropi, o mașină ciudată, cu cabina de formă aerodinamică, avînd pe ea binecunoscutele inițiale „Tu”. Puțin mai jos, lângă șoseaua ce duce spre aeroportul Vnukovo, urmărea evoluția mașinii însuși acad. A. N. Tupolev, părintele celebrei avioane cu reacție.

E vorba de un nou model de aerosanie amfibie, realizat de biroul de construcții condus de A. N. Tupolev. Mașina circulă pe zăpadă ca și pe apă, peste mlaștini și bancuri de nisip, ierburii și tufișuri înalte. Pe zăpadă ea poate circula cu o viteză de 120 km iar pe apă cu 60 km pe oră. Motorul de aviație „A.I.-14 P” de 260 c.p. cu care este înzestrată îi permite să-și sporească și mai mult viteza — pînă la 140 km/h. Constructorii nu recomandă, însă, utilizarea întregii puteri a motorului din două motive: pentru a-i prelungi cît mai mult viața și pentru a putea spori încărcătura utilă a mașinii cînd circulă pe apă. Mașinile aflate la ora actuală în exploatare au motoare cu putere mai mică.

Aerosania amfibie „Tu” are o construcție cît se poate de simplă și confortabilă. În partea centrală a corpului ei metalic se află cabina încălzită, cu două banchete în față și încăperea pentru bagaje în spate. La nevoie acolo pot fi montate încă

COMERȚ

O cincime din export

Mașinile sovietice sînt astăzi cunoscute și apreciate în peste 70 de țări și reprezintă mai mult de o cincime din exportul U.R.S.S. Recent, uzinele și fabricile sovietice specializate au oferit întreprinderilor de comerț exterior noi produse destinate exportului, cu caracteristici ultra-moderne și cu destinații din cele mai diferite.

Printre ele se numără camionul cu o capacitate de 6 tone ZIL-130, fabricat de uzina Lihaciov din Moscova. Vehiculul se distinge printr-o serie de perfecționări tehnice, printre care servodirecția hidraulică și șasiul care poate fi folosit și pentru variantele cisternă, benă-basculantă și alte tipuri de caroserii. Un alt camion GAZ-53 A, cu o capacitate de 5 tone, va intra anul acesta în producție de serie la uzina de automobile din Gorki. În ce privește tractoarele, comerțul exterior sovietic oferă tipurile cu roți MTZ-50 și MTZ-52 fabricate de uzina din Minsk și T-40 de asemenea cu roți, cu o capacitate de 40 c.p. și răcire cu aer, fabricat de uzina din Lipețk.

În domeniul aeronauticii va fi exportat elicopterul MI-8, mult mai rapid ca MI-4 și cu o capacitate de 28 de locuri, precum și avionul IL-62 prevăzut pentru 186 de călători și destinat zborurilor intercontinentale. Viteza de croazieră a aparatului este de 950 km/h, iar altitudinea de zbor 10 000—13 000 m.

De o largă apreciere în străinătate, a firmă specialiștii, se va bucura și materialul rulant feroviar. Printre mașinile ce vor fi exportate se numără locomotiva Diesel seria M-62 de 2 000 c. p., construită conform normelor Uniunii internaționale a căilor ferate. La cerere ea poate fi fabricată pentru ecartamente de 1 435, 1 524 și 1 676 mm.

Anul acesta se prevede, însă, creșterea exportului și a altor articole tradiționale aparținînd construcțiilor mecanice sovietice: mașini-unelte, automobile, utilaj pentru construcția de drumuri și mașini agricole, echipament energetic, minier și petrolier, nave și diferite aparate, printre care și mult solicitatele aparate de radio cu și fără tranzistori „VEF-10” și „Banga”, fabricate de uzina din Riga.

EXPOZIȚII

În slujba tehnicii moderne

Judecînd după numeroasele întâlniri și tratative care au avut loc la Camera de comerț a Uniunii Sovietice cu reprezentanții ai unor firme și organizații străine și după interesul pe care-l manifestă acestea față de ea, expoziția „Interorgtehnika”, ce se va deschide la Moscova la 1 septembrie a.c., promite să fie reprezentativă. La ora actuală se știe că printre participanții se vor număra — numai din țările capitaliste — firme din Austria, Italia, Franța, R.F.G., Finlanda, Suedia, Elveția, Japonia etc. Mai multe companii au propus să-și asume rolul de organizatori ai unor standuri colective.

În secolul progresului științifico-tehnic și al lărgirii producției la proporții nemaiîntîlnite, problemele organizării și conducerii științifice a producției capătă un rol primordial. Astăzi, inginerii și personalul de conducere din economic au la dispoziție o mare varietate de mijloace tehnice începînd cu mijloacele cele mai simple de copiere și multiplicare a documentației și terminînd cu complicatele instalații dispencer și mașini electronice de calculat. Viitoarea expoziție este închinată acestor mijloace tehnice.

Pe toată perioada de funcționare a expoziției specialiștii sovietici și din alte țări participante vor avea posibilitatea să facă schimb de informații în probleme de producție, ca și în domeniul aplicării mecanizării în diverse lucrări tehnico-ingenerești, administrative și de conducere. Mai mult, expoziția va înlesni și încheierea de acorduri comerciale între U.R.S.S. și alte state. În această privință sînt clocotește rezultatele dobîndite la manifestații simi-

Cît vezi cu ochii numai camioane.

SCUT ȘI SPADĂ

„Războiul ascuns“ în spatele frontului hitlerist (II)

În primele luni ale războiului pentru apărarea patriei, autorul acestei lucrări despre luptătorii sovietici de pe frontul invizibil a fost corespondent de front. După terminarea războiului, V. Kojevnikov a studiat materiale de arhivă și a cules mărturiile ale unor eroi ai serviciului de informații sovietic care lucraseră dincolo de linia frontului, în inima Germaniei.

1940... Letonia s-a alipit la U.R.S.S. La Riga, inginerul Rudolf Schwartzkopf a căzut victimă unei crime misterioase. Miliția îl anchetează pe muncitorul Johann Weiss, care colaborase cu inginerul defunct și era prieten cu fiul lui, Heinrich. Weiss îi declară lui Sebastian Funck, conducătorul Uniunii populare germano-baltice din Riga, că vrea să se repatrieze în Germania.

Alexandr Belov, alias Johann Weiss, eroul principal din „Scut și spadă“, este de fapt — cum arată autorul — un erou colectiv. El întrunește calitățile multor agenți ai serviciului de informații sovietic cunoscuți de Kojevnikov.

— Pină în ultima zi n-a știut. N-a știut că recent Rudolf mi-a trimis o scrisoare... Să-l spui lui Heinrich că am la mine scrisoarea.

— N-ar fi mai bine să-i arătăm scrisoarea lui Heinrich? El făcea întotdeauna ceea ce dorea tatăl lui.

Funck se încrunță, dar numaidecât își reveni și spuse pe un ton mios:

— Am încredere în tine Johann, ca în propriul meu fiu. Am pierdut scrisoarea. Și cred că mi-au furat-o agenții NKVD-ului. Tot ei l-au ucis și pe Rudolf Schwartzkopf. Aveau nevoie de el, pentru că era un bun inginer, priceput în tehnica comunicațiilor militare. Când au aflat, însă, că Schwartzkopf voia să se repatrieze, l-au ucis. Apoi rosti cu emfază: — Acum, datoria noastră este să-l redăm patriei pe fiul lui Schwartzkopf, care are un unchi cu o situație mare în Germania. A dorit dintotdeauna să-și strângă la piept fratele și nepotul, iar eu i-am făgăduit lui Rudolf că dacă se va repatria va avea o situație privilegiată. După care întrebă: — Ai înțeles, nu?

— Da, am să-i spun lui Heinrich că am să-i fiu cel mai devotat prieten, dacă va pleca cât mai curînd.

Cine l-a ucis pe Schwartzkopf?

...Nici chiar cel mai bun specialist nu putuse da o expresie liniștită, împăcată, feței schimonosite de groază a cadavrului lui Rudolf Schwartzkopf. De aceea i se acoperise fața cu un văl negru.

Germanii din Riga nu-l iubeau pe Schwartzkopf pentru mîndria pe care o afișa față de compatrioții lui cu influență în oraș și pentru respectul prea mare arătat profesorului Goldblatt. Căci prietenia cu un evreu, oricît de talentat ar fi fost el, era considerată o provocare aruncată societății germane.

Înalt, prezentabil, cu o figură severă și semeață, Rudolf Schwartzkopf își crease reputația de om sigur de el, hotărît, deși în realitate era un dezechilibrat, susceptibil și extrem de orgolios.

Refuzul lui Schwartzkopf de a se repatria se explica în primul rînd prin faptul că avea acolo un frate mai mic pe care el îl socotea, de altfel pe bună dreptate, un prusac mărginit. Rezultat dintr-o legătură extraconjugală a tatălui său cu o cameristă, în timp ce-i trăia încă soția și ulterior înfiat, Willy Schwartzkopf devenise între timp o mare figură în Reichul hitlerist. Nu încăpea îndoială că s-ar fi folosit de situația pe care o avea pentru ca să se răzbune, în felul lui, pe fratele mai mare pentru atitudinea disprețuitoare a acestuia față de el. Avea să-i ofere protecție, cerîndu-i în schimb să arate respect mamei lui, fosta cameristă Anny.

Rudolf Schwartzkopf știa aproape tot ce se putea ști în legătură cu radiotehnica dar aproape nimic din celelalte domenii ale gândirii omenești.

Fratele lui Rudolf, Sturmabführerul Willy Schwartzkopf, îi scrisese de mai multe ori lui Funck că acum, cînd Letonia devenise socialistă, rămînerea mai departe a lui Rudolf în U.R.S.S. ar putea dăuna carierei lui politice și-i ceruse Kreisleiterului să ia măsuri hotărîte.

Cu puțin timp înainte de asasinarea lui Rudolf Schwartzkopf, președintele Consiliului Comisarilor Poporului din Letonia îl vizitase pe inginer și-l întrebase ce părere avea despre posibilitatea numirii lui în funcția de director al unui institut de cercetări științifice.

Schwartzkopf îi spusese că se va gîndi la acest lucru.

În aceeași zi îl vizitase, fără să se fi anunțat dinainte, și Kreisleiterul Funck care-i spusese indignat că cercurile germane din Riga socoteau că avea o atitudine trădătoare față de interesele naționale ale Reichului.

Desen de: A. Babanovski

Heinrich nu dăduse prea mare importanță neliniștii care-l cuprinsese pe tatăl lui după această vizită. Inginerul nu se liniștise decît în momentul cînd Johann îi adusese instrumentele pe care i le comandase, executate nu numai cu o precizie matematică, dar și cu unele perfecționări tehnice care nu fuseseră indicate în planuri.

În ultimele luni, Johann îl însoțise tot timpul pe Heinrich la antrenamentele pe care le făcea cu motocicletă și cu o mică ambarcațiune cu motor.

Dar într-o zi cînd, deși era vreme proastă, ieșiseră totuși în larg, se dezlănțuise o furtună puternică și un val înalt răsturnase ambarcațiunea. Heinrich fusese cît pe ce să se înecă. Mulțumită însă îndemînării și calmului său, Weiss izbutise să-l salveze. Dar cînd tinărul Schwartzkopf declarase solemn că toată Riga avea să afle despre actul lui de curaj, Johann îl rugase să nu vorbească nimănui despre întîmplarea de mare. Friedrich Kuntz, patronul atelierului în care lucra, l-ar fi concediat imediat, deoarece ceilalți

proprietari de ateliere de reparații din Riga l-ar fi învinuit că încălcase uzanțele comerciale, trimițînd un lucrător de-al lui să conducă o barcă sportivă. Heinrich îi îndeplinise rugămîntea.

Weiss nu vorbea niciodată cu plăcere despre copilăria lui și asta din pricină, spunea el, că rămăsese orfan de mic. Începuse de timpuriu să lucreze la ferma unor emigranți ruși în Letonia. Abia după ce se mutase la o mătușă, care-l luase pe lingă ea cînd rămăsese singură și o cuprinsese teama de moarte, cunoscuse și el căldura unui cămin și începuse să se simtă din nou german. Mătușa avea o bibliotecă bună. Numai din cărți putuse afla cîte ceva despre patria lui pe care o iubea, desigur, dar despre care, din păcate, nu prea știa multe. Conferințele de la clubul Uniunii îl ajutau, deasemenea, să-și lichezeze lacunele, să întregescă ceea ce cunoștea doar superficial.

Weiss frecventa clubul moto numai ca mecanic personal al lui Heinrich și niciodată nu depășise limita ce separă un teh-

— dar sînt german și pentru mine datoria este mai presus de orice, deși îmi dau seama că nu mi-e ușor să fiu soldat.

— Nu dispera, băiatule! — îl îmbărbătase Heinrich, bătîndu-l condescendent pe umăr. — Unchiul Willy ține mult la mine, deși nu mă cunoaște. E o figură importantă în Reich și chiar dacă eu și cu tata nu ne vom repatria, o să-ți dau eu o scrisoare către unchiul meu ca să te plaseze undeva, într-un loc mai bun. Te asigur de asta.

„Cele cîteva zeci de mii de germani care locuiau în Letonia își aveau administrația lor locală: „Deutschbaltische Volksgemeinschaft“ — „Uniunea populară germano-baltică“. „Uniunea“ conducea acțiunea de repatriere a germanilor, începută în septembrie 1939. Pînă în vara lui 1940, operația se încheiase în mare, în Letonia rămînînd numai un mic grup de germani, care nu doreau să plece fie din pricina unor căsătorii mixte, fie din considerente politice.

Cercetînd activitatea „Uniunii“, lucrătorii organelor judiciare sovietice stabiliseră că o serie de membri secreți ai partidului nazist nu se repatriaseră, cine știe din ce motive, cu primele grupuri și, pentru ca rămînerea lor pe mai departe în Letonia să nu pară suspectă, făcuseră să întîrzie plecarea multor alți germani.

La un moment dat, însă, cîțiva dintre ei fuseseră demascați că făceau spionaj, așa încît Berlinul dăduse dispoziții Kreisleiterilor Uniunii să încheie numaidecît acțiunea de repatriere. Berlinul socotea, evident, că era mai bine să-și retragă agen-tura fățișă, decît să intensifice neîncrederea, și așa destul de întemeiată, a guvernului Letoniei socialiste.

În acest răstimp, însă, un grup restrîns — din care făcea parte și inginerul Rudolf Schwartzkopf — hotărîse să rămînă în Letonia. Era de la sine înțeles că acest lucru nu convenea de loc căpeteniilor „Uniunii populare germano-baltice“, care și așa urmau să aibă neplăceri după repatriere pentru că agenții lor fuseseră demascați.

Actul terorist pus la cale împotriva inginerului fusese, așadar, o măsură de pedepsire pentru nesupunere și un avertisment pentru cei care mai ezitau încă.

Întîlniri ciudate

...Johann Weiss locuia chiar la atelier, într-o cămăruță despărțită cu placaj de restul halei mecanice. Cînd se întoarse acasă îl găsi în odăița lui pe Nachbarnführerul Papke, care venise împreună cu un ambalator să-i împacheteze lucrurile, în vederea plecării. Weiss îl salută zîmbitor și-i mulțumi politicos pentru grija ce o avea față de el.

Pe podea se afla un vraf de cărți, între care și „Mein Kampf“, înșesat cu semne de carte.

Papke ridică cu degetele-i scurte și boante volumul și spuse:

— Îmi face plăcere să constat că ai un cap sănătos pe umeri. Dar mai există o carte care trebuie, de asemenea, să însoțească pe orice german de-a lungul vieții și pe care n-o află aici.

Weiss scoase de sub saltea biblia și i-o întinse tăcut.

— Nu vād să fi citit cu aceeași sirguință și această carte sfîntă — i se adresă muștrător Papke.

Weiss ridică din umeri:

— Iertați-mă, domnule Papke, dar pentru noi, tinerii germani, învățătura Führerului e la fel de sfîntă ca și această carte...

— Ai șovăit mult înainte de a te hotărî să te repatriezi.

— N-am vrut să pierd ciștigul pe care-l obțineam de la Rudolf Schwartzkopf. Mi-a plătit întotdeauna bine.

— Mda, așa este, ți-am verificat carnetul de economii. Ai realizat, într-adevăr, o sumă frumoasă de la Schwartzkopf — lucru care m-a făcut să înțeleg de ce ți-ai condiționat repatrierea de plecarea inginerului

V. Kojevnikov

(Va urma)

TEATRU

Marat
și prietenii lui

Teatrul Muncitoresc C.F.R. Giulești a pus în scenă „Bietul meu Marat”, cea mai nouă piesă a dramaturgului Alexei Arbuzov, binecunoscut publicului nostru din două montări anterioare: „Ani de pribegie” și „Poveste din Irkutsk”.

Arbuzov este fără îndoială unul dintre cei mai talentați și originali autori sovietici. Subiectele de mare vibrație actuală pe care le abordează, portretele lui umane precise și veridice, arta incontestabilă a replicilor, prezența nevăzută și neuzită, dar în permanență simțită, a unui dens subtext liric, în sfârșit, neobositele lui încercări novatoare îi asigură o largă audiență la public.

În aproape toate piesele lui revine tema fericirii și răspunderii pe care o avem cu toții pentru realizarea sau nerealizarea ei. Această temă se regăsește și în drama în trei personaje „Bietul meu Marat”.

Arbuzov s-a oprit la această formulă modernă, care se conturează ca o tendință a dramaturgiei din zilele noastre, pentru avantajul pe care-l oferă ea de a opera în prim planuri nete, de a proiecta asupra individualității umane lumina concentrată a reflectoarelor.

În Leningradul sufocat de blocadă al anului 1942, într-o cameră scăpată ca prin minune de la distrugere, se întâlnesc trei tineri: o fată, Lida, și doi băieți, Marat și Leonidik. Și cu toate că e foame și frig, că moartea lentă sau violentă reprezintă o permanentă primejdie virtuală, în camera aceea se naște o dragoste puternică, ce-i va însoți pe eroi de-a lungul întregii lor evoluții: dragostea lui Marat și Leonidik pentru Lida, dragostea Lidei pentru Marat.

Despărțiți cîțiva ani (băieții au plecat pe front), eroii se regăsesc tot la Leningrad, în aceeași cameră în care s-a reînscris viața normală postbelică. Leonidik s-a întors fără o mină, Marat cu steaua de Frou al Uniunii Sovietice. Lida este studentă la medicină, cum a decis încă din 1942.

Enthusiazmul revederii nu va putea însă amina prea multă vreme momentul decisiv al opțiunii. Totul pare simplu: Lida îl iubește pe Marat și Marat pe Lida, nimic nu-i împiedică să rămână împreună. Dar nu se întâmplă așa. Nu se întâmplă pentru că traiectoria sufletească a eroilor este complicată. Leonidik (probabil că nu întâmplător autorul i-a dat acest nume diminutivizat) nu are bărbăția să renunțe la Lida, deși se știe neîbit. Tip egocentric, aplicat cu excesivă grijă asupra eului său, el ignoră că nu o va putea face fericită pe Lida. Deocamdată îl preocupă numai propria-i fericire. Marat nu are tăria să-și apere dragostea și renunță la ea în favoarea lui Leonidik, cu generozitatea celui mai puternic. Lida nu are tăria să-l respingă pe Leonidik și-l acceptă de tot.

Din acest punct se deschide o interesantă dezbateră etică pe marginea fidelității față de principiile de viață, a datoriei de a nu le trăda. Or, hotărîrea triplă a eroilor este o trădare, ea nu-i va putea face fericiți. Și această trădare angrenează altele. Lida va renunța la veleitățile ei științifice, mulțumindu-se cu postul de medic șef de policlinică, Leonidik se va crampona de poezie, deși înțelege că nu are talent, Marat își va părăsi un prieten într-un moment greu.

Trec treisprezece ani, în care se acumulează amărăciuni și deziluzii. Leonidik, dîndu-și seama că dragostea lui pentru Lida, deși sinceră, a dus la falsificarea existenței amîndurora, se hotărăște să înceapă o viață nouă — și pleacă. Marat se întoarce lângă Lida, deoarece înțelegerea greșită a demnității bărbătești și a generozității înscamnă și ea uneori lașitate.

Finalul ar părea un happy-end, dacă au-

Se pregătește un film cu păpuși. Comandanții cîmpului de bătălie — regizorul V. Artemiev și asistenta lui, Z. Isarova.

torul nu l-ar fi pregătit minuțios, făcîndu-l să decurgă din însăși logica interioară a evenimentelor. Fericirea, noțiune cumulară de sensuri, este indestructibil legată de adevăr. Ea nu se poate întemeia pe minciună și pe egoism. Viața trebuie trăită cu toată răspunderea și cu o absolută sinceritate, cu sentimentul datoriei față de noi înșine și față de ceilalți.

Spectacolul Teatrului „Giulești”, realizat de regizorul Geta Vlad, se axează pe această interesantă dezbateră etică, pe care o pune în evidență cu inteligență artistică și cu foarte mult lirism. Regizoarea valorifică cu pricepere subtextul liric care dă atita farmec pieselor lui Arbuzov.

Cei trei eroi și-au găsit în persoana tinerilor actori Mariana Mihuț (Lida), Nicolae Pomoje (Marat), Corneliu Dumitraș (Leonidik) interpreți admirabili. Cu o surprinzător de matură stăpînire a mijloacelor scenice, ei urmăresc atent seismele sufletești ale personajelor, răspunzîndu-le prompt și nuanțat.

Julia Scutaru

CINEMA

● Actrița engleză Rachel Roberts, partenera lui Richard Harris în filmul „Viață sportivă”, a declarat într-un interviu recent că ar dori să lucreze cu regizorul Grigori Ciuhrai și să interpreteze un personaj dostoevskian.

● Vasili Axionov a scris un scenariu pe motivele nuvelor sale „Dejunurile anului 1943”, „La jumătatea drumului spre Lună” și „Tată, raportează”, după care trei absolvenți ale Institutului unional de cinematografie — I. Tumanian, D. Firsova și I. Selezneva vor turna un film compus din trei scheciuri.

● Regizorul I. Ivanov-Vanno face un film de desene animate pe baza basmului satiric al lui Saltikov-Șcedrin, „Cum a hrănit un țaran doi generali”.

MUZICĂ

Modestia geniului

— Nu eram în formă. Dacă aș fi fost cuminte aseară, n-ar fi trebuit să cînt... Nu puteam să mă concentrez.

Cel care vorbește atît de sever despre sine însuși este Sviatoslav Richter. Seara la care se referă, cea din ajun, a fost martora unui concert dat la Paris. La capătul lui, publicul îl ovacionează timp de trei sferturi de oră, iar în dimineața următoare toată presa din capitala Franței scrie că pianistul sovietic a fost „fenomenal”, „divin”, „inegalabil”, „cel mai mare dintre cei mari”...

Dar Richter nu este mulțumit. În cadrul

interviului pe care l-a acordat unui cronicar muzical din Paris, el revine — mereu și mereu — la imperfecțiunile pe care le-a constatat în propria sa execuție:

— N-am fost bine de loc. Doar mă ascult în timp ce cînt și-mi dau seama dacă izbutesc sau nu să exprim ceea ce trebuie exprimat prin muzică. De aceea repet: aseară n-am fost la înălțime.

Dar cît de amețitoare trebuie să fie înălțimea pe care Richter i-o fixează lui Richter, pentru ca genialul interpret să declare că nu a fost în stare s-o atingă? S-ar putea epilogă la nesfîrșit asupra modestiei și autoexigenței celui pe care unanimitatea criticii muzicale internaționale l-a numit „unul din cei mai mari pianisti ai tuturor timpurilor”.

Să-i dăm însă mai bine cuvîntul în legătură cu alte probleme. La întrebarea care sînt metodele lui de lucru, Richter răspunde:

— Depinde. Bine înțeles, cînd mă apuc de o bucată nouă, revin de nenumărate ori asupra ei. Uneori se întâmplă să mă opresc asupra unui amănunt, a unei pașini și să o repet la nesfîrșit. Dar de obicei, pentru a intra în atmosfera lucrării, prefer să o execut. Din prima oară, de la un capăt la celălalt.

În cadrul interviului la care ne referim au ieșit la iveală și lucruri mai puțin cunoscute. Ca de pildă că Richter a dirijat pe vremuri un cor la Odesa și că adora teatrul.

— Da, am senzația că în capul meu se află un teatru. Unul dramatic sau unul de operă, nu știu exact. De altfel la mine totul a început cu „Rigoletto”, care mi-a declanșat pasiunea pentru muzică. Cînd eram copil, am scris cîteva opere. Așa cum am făcut și pictură. Îmi plăcea, dar am simțit că voi rămîne un diletant. De aceea am abandonat-o. Dar și acum mă duc cu mult interes la expoziții.

În legătură cu activitatea sa de interpret, Richter declară:

— Ar trebui să dau numai șaiszeci de concerte pe an. Din păcate ajung la dublul acestei cifre, la peste o sută douăzeci. E prea mult!

Prea mult? Iată o părere pe care, cu siguranță, n-o împărtășește nici unul din milioanele de admiratori pe care Richter îi are pe tot globul.

Scenă din spectacol. În rolul iepurașului, L. Smirnova, în rolul Duniagei, G. Sverlătova.

COREGRAFIE

Eroismul balerinei

Ceea ce s-a întîmplat cu dansatoarea estonă Helmi Puur nu poate fi numit decît eroism.

Un talent excepțional a impus-o de foarte tîrziu. Abia ieșită din adolescență, era primă balerină a Teatrului de operă și balet din Tallin, iar la numai 22 de ani i s-a conferit titlul de artistă emerită a R.S.S. Estone. Grația, știința dansului, plastica desăvîrșită pe care le posedă i-au adus dragostea și prețuirea publicului.

Dar jocul destinului a curmat pe neașteptate această carieră înfloritoare. O boală grea a smuls-o scenei, ținînd-o la pat pentru o perioadă chinuitoare de lungă. Baletul rămăsese în trecut, ca un vis, ca o amintire scumpă... La Tallin și Tartu, la Leningrad și Moscova medicina și-a mobilizat toate forțele pentru a reda fragilei făpturi întii sănătatea, apoi puțința de a dansa. Și a reușit.

Într-o seară de august a anului 1960, după o lungă absență, Helmi Puur a revenit pe scenă sub o ploaie de flori și de ovații. Îi erau astfel răsplătite nu numai dansul, ci și tăria cu care a luptat împotriva bolii, dragostea ei invincibilă pentru artă.

Dar bucuria balerinei și a spectatorilor nu a fost de lungă durată. O nouă boală, și mai grea decît prima, a răpit-o din templul Terpsihorei și a dus-o iarăși între zidurile albe de spital. După ce a învins maladia, Helmi Puur a trebuit să ia totul de la capăt: să învețe să se ridice din pat, să umble, să facă mișcări elementare de gimnastică.

Recăpătîndu-și treptat puterile, ea a transformat camera de spital într-o sală de antrenament în care lucra cu îndrîjire, cu eroism. Pentru ca termenul să nu pară exagerat, vom adăuga că situația aceasta a durat cîțiva ani.

Iar într-o zi s-a adresat iarăși pedagogilor cu care s-a format: balerinele leningradene Natalia Dudinskaia și Alla Selest. La treizeci de ani, Helmi Puur a învățat pentru a doua oară baletul. Nu este o simplă figură de stil: cu un organism serios zdrcințat, ea a trebuit să-și șlefuiască din nou fiecare mișcare, să redea mușchilor tăria și elasticitatea.

În vara lui 1965, cînd Estonia sărbătorea 25 de ani de la instaurarea puterii sovietice, Helmi Puur a debutat pentru a doua oară pe scena Teatrului academic de operă și balet „Estonia”, care îi găzduise și primul debut, cu ani în urmă. Ea a fost o Julietă sublimă, după cum sublinia presa de specialitate. În seara aceea, primul publicului au fost nu numai florile și aplauzele, ci și lacrimile.

„Romeo și Julietta”, „Giselle”, „Chopiniana”... Helmi Puur reintră treptat în marele repertoriu coregrafic care a consacrat-o.

OPERĂ

O instituție unică

Teatrul de operă pentru copii din Moscova este unica instituție profesionistă de acest fel din lume.

Teatrul și-a propus ca sarcină să-și educe micii spectatori în spiritul dragostei și al înțelegerii pentru muzică, să le sădească în suflet necesitatea de comuniune cu arta.

Primul spectacol al teatrului este opera pentru copii „Morozko” de M. Karasev (vezi fotografia).

arta

EMBRIOLOGIE

Noul născut e un om în vîrstă

● Micul astronaut prenatal. ● Fătul aude și vede. ● Sint dăunătoare emoțiile mamei? ● Ospățul embrionului.

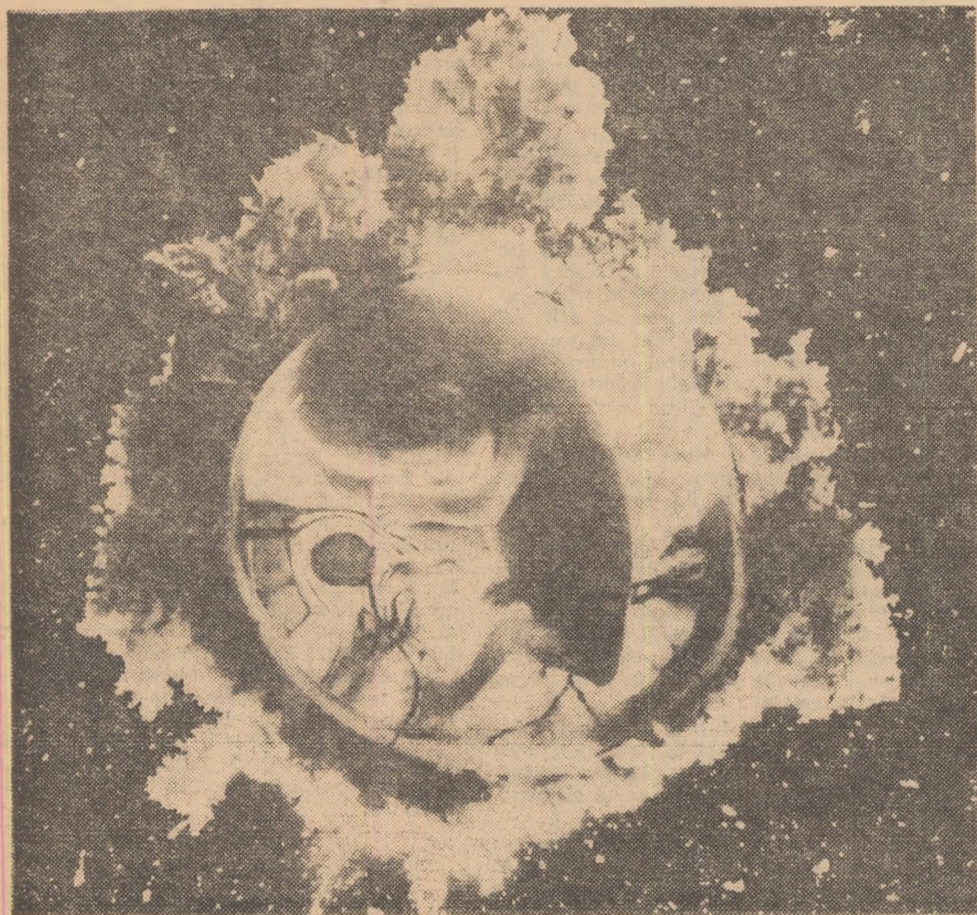
S-a crezut multă vreme că, în cele nouă luni de viață înainte de a se naște, omul este comparabil cu o plantă, pentru că vegetează și nu crește decât în greutate. Dar încă dintr-o treia lună embrionul, cu toate că nu depășește dimensiunea degetului mare, este o mică vietate complet formată, o veritabilă ființă acvatică.

Lichidul care-l înconjoară în acest stadiu de dezvoltare îndeplinește funcția de amortizor și termoregulator. Fătul nu simte aproape nimic dacă mama cade sau se lovește. El are avantajul de a nu fi supus legilor gravitației, căci este aproape la fel de imponderabil ca un astronaut.

Mărimea recipientului cu lichid în care se află permite embrionului să se miște liber în interiorul lui. Și se mișcă într-

sunete ale lumii exterioare — zgomotul străzilor, scîrțituri, bătăi, ciocănituri, muzică — precum și permanentele zgomote din organismul matern, ca bătăile inimii și rumoarea intestinelor.

Multe mame cred că proasta dispoziție sau țipetele lor sînt dăunătoare pentru făt. Este adevărat că la sunete stridente copilul se mișcă brusc în pîntecul mamei, dar aceasta nu înseamnă că stările afective i se transmit. Cu un aparat de înregistrat s-a putut urmări cum reacționează bătăile cordului unui făt de 6 luni la o sperietură a mamei. Intii ele se răresc apoi se accelerează brusc, căci micuțul organism legat de circuitul sanguin matern suferă și el modificarea bruscă a concentrației de hormoni în sine, declanșată de sperietura

La vîrstă „absolută” de 11 săptămîni

adevăr în sus, în jos, lateral, de-a rostogolul, de jur împrejur, cu grația plutoare a ființelor care se văd filmate sub apă. Cu toate că este atît de mic — la trei luni măsoară abia 8 cm. — încît mama nici nu-i observă prezența, el este foarte activ în racheta sa cosmică particulară și își formează cu timpul deprinderile de care, o dată sosit pe lume, se va servi pentru a trăi.

Lumea acvatică în care trăiește fătul este deosebit de importantă pentru creșterea și dezvoltarea lui în luna a treia, a patra, a cincea și a șasea. Întregul său corp este îmbibat de apă și nu are încă proporțiile unui nou născut, deși organele sale sînt pe de-a întregul dezvoltate. Față de trunchi, capul și miraculosul său creier sînt foarte mari, iar membrele relativ mici. Dar în lumea sa acvatică, în care a putut fi urmărit aproape în stare naturală cu ajutorul unui roentgentelevisor, fătul este o făptură grațioasă și activă, nicidecum o plantă inertă sau o molușcă lipsită de inteligență, cum a fost considerat pînă de curînd. De fapt este o mică ființă omencască vie, mulțumită de sine și de mamă, întocmai ca un sugar de pătutul său cald.

În general, se credea că în pîntecul mamei domnește liniște deplină. Dar acolo nu există nici tăcere și nici întineric perfect. La naștere, ochii copilului sînt aproape la fel de mari ca ai adultului și pot deosebi întineric de lumină. De obicei, încă din luna a opta, fătul poate deschide și închide ochii. Dacă abdomenul mamei este expus neacoperit soarelui, în interiorul său domnește o lumină crepusculară, iar fătul probabil că este în stare să vadă. De aceea, încă mult înainte ca formele să reprezinte ceva pentru el, nou născutul întinde minuțele după tot ce e luminos.

Nasul aflîndu-se în apă pînă la naștere, fătului nu i se poate dezvolta simțul mirosului, dar auzul e sollicitat de excitații. Dacă mama nu este prea grasă, pînă la urechea fătului răzbat sumedenie de

mamei. Aceasta nu înseamnă însă că a trăit și emoția ei.

În pîntecul mamei, între luna a treia și a șaptea copilul crește cu o repeziune pe care nu o va mai egala niciodată în viață. În acest scurt răstimp el se triplează, iar activitatea corpului se intensifică și ea.

Cu cît el ocupă mai mult loc, cu atît spațiul rezervat lichidului amniotic se reduce. O dată cu aceasta el capătă și senzații inconfortabile. Nimic nu-l supără mai tare decît coloana vertebrală maternă. Cînd se află în poziție transversală față de ea, nu-l mai protejează nici un fel de căptușeală de țesut moale. Dacă spre sfîrșitul sarcinii mama stă culcată pe spate, micuța ființă, care nu cunoaște încă regulile politetiei, devine agresivă, lovește, se sucește și se răsucesce pentru ca mama să-i „aștearnă” mai bine.

S-a putut constata cu ajutorul filmelor roentgen că începînd de la a paisprezecea săptămîină fătul începe să bea cantități mici din lichidul amniotic care-l înconjoară. Încă din acest stadiu el se antrenează în meșteșugul suptului și al înghițitului. În unele filme se pot vedea fetuși de diferite vîrste sugîndu-și degetul. În luna a opta sau a noua unii fetuși mai mîncăcioși înghit zilnic chiar 2,5 pînă la 3,5 litri lichid amniotic (ceea ce corespunde ca valoare calorică la circa 0,1—1 l lapte). Cei care nu pot bea sînt mai mici la naștere decît ceilalți.

Cînd îl doare ceva, fătul protestează la fel de vehement ca nou-născutul. Dă din mîini, se contorsionează și... țipă! Lumea sa acvatică îi oferă bineînțeles puține posibilități de a striga, căci pentru aceasta e nevoie de aer. Cunoaște însă tehnica strigătului și, cînd împrejurările îi permit, țipă. Un medic, vrînd să studieze poziția placentei, a injectat aer în lichidul amniotic al unei gravide și a fotografiat-o apoi sub raze roentgen. Într-o anumită poziție a mamei aerul înconjură capul copilului. Toată operația deranjată de bună seamă copilul și în momentul cînd acesta a avut la

dispoziție aer, un scîncet slab s-a făcut auzit.

Durerile pe care le îndură o mamă în timpul nașterii sînt desigur mari. Mai insuportabil este însă tot ce îndură copilul cînd este expulzat din lumea sa caldă a imponderabilității. Din aceste motive el se apără din răsuperi și dă din mîini și din picioare; temperatura corpului și presiunea arterială se urcă brusc, iar în clipa în care vine în contact cu aerul scoate țipete stridente de disperare. Șocul nașterii este puternic, dar, din fericire, e foarte repede dat uitării. Dacă micuța făptură s-a odihnit suficient după toate aceste încercări, ea poate pași cu încredere spre noua viață.

ARHEOLOGIE

Zei egipteni din Peru și... Siberia

În recenta sa lucrare, consacrată Atlantidei, reputatul om de știință moscovit, N. Jirov, unul dintre „decanii” atlantologiei moderne, făcînd obișnuita trecere în revistă a culturilor străvechi, amintește succint despre cultura „Masma”. El scrie că această cultură dezvoltată „la înălțime”, pe un mic platou stîncos din America de Sud, trebuie să fie considerată drept una dintre cele mai vechi culturi omenești ale „Lumii noi” și îi acordă probabile origini extraamericane.

Marcahuasi este un platou cu o suprafață de abia 3 km², situat la cca 90 km de orașul Lima, în munți, la respectabila înălțime de 4 800 m. Pe acest loc restrîns, s-a descoperit o adevărată împărăție a picturii prelucrate: numeroase sculpturi antropomorfe și zoomorfe, cu teme care uneori se repetă. Dar ceea ce e cu adevărat senzațional este faptul că de obicei o bună parte din aceste reprezentări sculpturale sînt piesele dispartate ale unor tablouri care se „compun” singure, de îndată ce privitorul se așează într-un anumit loc al terenului, „marcat” printr-un semn sau chiar un scaun, tăiat și el în piatră! Tăietorii în piatră au utilizat anumite aglomerări de stînci, adesea foarte îndepărtate unele de altele, dar care se completau într-un ansamblu unic, ori de cîte ori erau privite din punctul sau locul potrivit. Pentru a obține acest rezultat de ansamblu, ei au profitat de lumina soarelui și de umbră. Multe sculpturi au fost făcute pentru un anumit moment al zilei (dimineața, amiaza, după-amiaza) sau un anumit timp al anului (echinocliu, solstiții etc.).

Trăsături caracteristice ale acestei culturi — numite „Masma”, după satul din apropiere — sînt întîlnite în locuri foarte îndepărtate unele de altele, în Peru, Chile, Mexic, Brazilia și chiar și în lumea veche. Cercetînd însă cu atenție sculpturile, arheologii au fost izbiți de un anumit aspect al lor: „aerul” lor egiptean. Similitudinile dintre expresia în piatră a culturii Masma și vechea cultură egipteană sînt de-a dreptul surprinzătoare. Printre ele se numără tipicele reprezentări ale sfinxului, ale unor zeițăți cu cap de animal și ale zeiței Tueris, pe care supușii faraonilor o adorau sub trăsăturile unui hipopotam femelă ridicat pe labele posterioare. Reprezentarea aceasta zoomorfă poartă pe creștet o coroană și ține în unul dintre membrele sale anterioare, devenite pentru circumstanță mîini, sennul vieții. Și tot în cadrul culturii Masma se mai întîlnesc „capete de faraon”, purtînd o surplombă ce amintește de tradiționalul acoperămint regal egiptean și prezentînd trăsăturile caracteristice ale negroizilor. Mai pot fi găsite imagini rupestre de cai, vaci, cămile, animale ce nu au trăit niciodată în America, unele din ele fiind aduse abia de conchistadori.

N. Jirov consideră platoul Marcahuasi drept un vechi sanctuar și atribuie culturii Masma o vechime de circa 10 000 de ani. Lucrul e cu atît mai interesant cu cît savantul sovietic A. Lipski a descoperit recent în munții din Siberia Orientală o străveche cultură, prezentînd și ea caractere „egiptoide” tipice. Oamenii cu cap de pasăre figură într-o peșteră de aici amintea în mod straniu de divinități de felul zeului egiptean cu cap de pasăre Toth, iar alte figurări zoomorfe aduceau cu chipul zeului Șoim egiptean Horus. Vechimea acestor reprezentări a fost apreciată de specialiștii sovietici la circa 5 000 ani. De altfel, lucru interesant, tot aici cercetătorii au descoperit craniile de un tip antropologic net negroid.

Descoperirile lui Lipski îngăduie să se repună pe tapet întrebări ceva mai vechi. Unele dintre acestea poartă asupra teoriilor care îi vehiculaseră pe niște prelinși strămoși ai vechilor egipteni din America de Sud spre nord-estul Africii. O asemenea concepție însă păcătuiește prin aceea că pretinde să impună ipoteze fără să le poată susține. Similitudinile trebuie căutate în altă parte, poate într-un anumit stadiu de cultură a lumii omului primitiv. În orice caz, imaginea interesantă și încă învăluită în ceața multor probleme nere-

știința

zolvate a culturii Masma, ea și recente descoperiri ale lui Lipski, sollicită atenția specialiștilor din întreaga lume. Ne gîndim că de pildă s-ar prea putea ca și în Munții Carpați să existe pe alocuri vestigii ale unei asemenea culturi încă nerelevante sau eventual în parte relevate, dar atribuite capriciilor naturii, care și-a dovedit adeseori „mîini” de „maestru” în crodarea stîncilor. Erodarea nu poate fi contestată, dar în anume cazuri s-ar fi putut manifesta „după”, denaturînd pînă la nerecunoaștere sau recunoaștere doar parțială chipuri făcute de tăietorii de piatră din alte milenii.

D. Todericiu

MATEMATICA

Pasiunea tinerei generații

Fatma Institutului de matematică de pe lângă Universitatea din Tbilisi a depășit de mult hotarele Uniunii Sovietice, exercitînd o deosebită atracție asupra specialiștilor din întreaga lume, care-și trimit acolo discipolii la perfecționare.

Scoala gruzină de matematică a fost înființată abia în anii puterii sovietice de către Andrei Ramadze, al cărui urmaș este acum profesorul Nikolai Mușelîșvili, savant cu renume mondial. Metodele e-

Primul contact cu matematica

laborate sub conducerea lor, ca și lucrările publicate, de pildă asupra teoriei elasticității, sînt unanim recunoscute.

Știința matematică, considerată pe vremuri una din cele mai aride, e pe cale să devină o pasiune a tinerei generații gruzine. S-ar putea spune că liceele sînt aproape niste filiale ale Institutului. De altfel, în 1963 Universitatea a creat o „Școală a tinerilor matematicieni”, unde cadrele superioare îndrumă elevii deosebit de talentați, dintre care unii înscriși la facultate încă din copilărie. În plus, Centrul de calcul al Academiei a înființat la Liceul nr. 42 din Tbilisi un cerc care pregătește viitorii experți în mașini de calcul. Recent un ziar a întreprins o anchetă printre absolvenții a 15 licee. La întrebarea: „Ce vrei să devii?”, 79,6 la sută din tineri au răspuns „Matematician, firește!” Ceea ce înseamnă însă și fizician, constructor, cibernetician...

CHIMIE

Performanțe ale savanților și plantelor

Cine nu știe astăzi de uree, azotat de amoniu, sulfat de amoniu? Aceste îngrășăminte cu conținut de azot sunt folosite în întreaga lume în cantități uriașe și cu rezultate foarte bune. Cu totul alta era, însă, situația acum o jumătate de secol. Singurul îngrășămint de acest fel era atunci salpetrul care se aducea cu mari sacrificii tocmai din America de Sud. În vremea aceea începea să fie puternic simțit efectul agriculturii intensive care ducea la epuizarea rezervelor de azot ale solului: alarma o dăduse încă în secolul trecut un economist care calculase că prin anul 1940 omenirea va pieri de foame din cauză că pînă atunci zăcămintele de sal-

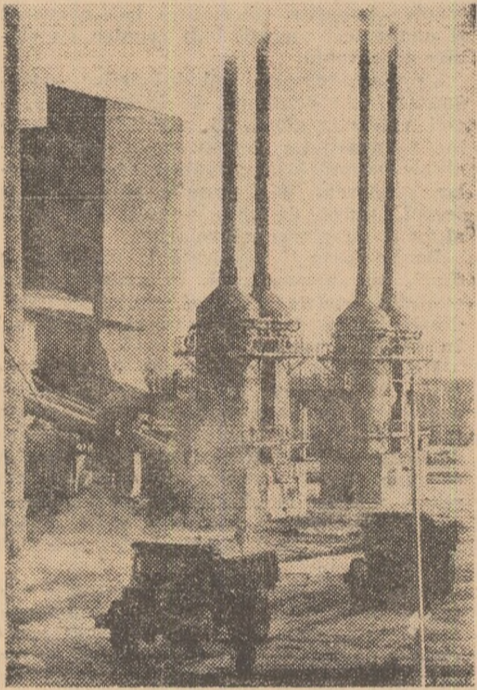
nit) se obțin aceiași oxizi de azot. S-a văzut, însă, de curind că nu mai este nevoie să se utilizeze neapărat derivații ai oxizilor de azot, azotații, căci chiar amoniacul și combinațiile lui sînt deosebit de active ca îngrășăminte. Iată, deci, cum amoniacul a devenit un produs de mare importanță. Producția mondială de amoniac se cifrează azi la zeci de milioane de tone anual.

Nemulțumiți însă, ca întotdeauna, de realizările lor, savanții au căutat și mai caută căi mai simple, mai ieftine care să-i conducă spre aceleași rezultate. Cercetări recente au demonstrat că se pot obține combinații ale azotului și cu ajutorul radiațiilor emise de deșeurile radioactive. Astfel, prin dezintegrarea unui sfert de kilogram de U^{235} se pot fixa... 70—80 tone de azot din atmosferă! Rezultate elocvente au obținut și cercetătorii sovietici. Ei au arătat că descărcările electrice în apă, în care s-a dizolvat sub presiune azot și hidrogen, duc și ele la soluții de amoniac! Dar oricît ar fi de senzaționale aceste rezultate, totuși ele pălesc în fața celor obținute de unele plante cum sînt lucerna și lupinul sau unele microorganisme ca azotobacter vinelandii sau clostridium pasteurianum care realizează aceeași operație la presiunea atmosferică și la temperatura ambiantă!

Colective de cercetători din țările cu industrie avansată urmăresc cu ajutorul tehnicii celei mai noi mecanismul prin care plantele pomenite realizează această strălucită performanță.

În Uniunea Sovietică, cercetările inițiate de academicianul D. N. Prianișnikov și de microbiologul S. N. Vinogradski sînt astăzi continuate cu succes de V. L. Kretovici, membru corespondent al Academiei de Științe a U.R.S.S. Rezultatele obținute de el ne apropie de clipa cînd în locul uzinelor complicate de îngrășăminte azotoase se vor construi simple turnuri de aerare sau bazine alimentate cu deșeuri din diverse industrii...

Ing. C. Mătasă

Aceste moderne instalații sovietice produc importante cantități de îngrășăminte chimice.

petru se vor epuiza iar pămîntul, sărăcit, nu va mai rodi.

Dar de unde vine această nevoie de azot a plantelor și de ce nu și-l procură ele și din pămînt?

Cercetările menite să găsească un răspuns la aceste întrebări au arătat mai de mult că nu există plantă care să nu conțină cantități mari de azot sub formă de proteine și alte substanțe, îndeosebi în frunze și semințe. Cu alte cuvinte, fără azot plantele nu pot să trăiască, darămi-te să se înmulțească. Bine, ar putea spune unii, dar o cincime din aer este formată tocmai din azot. De ce nu-l folosesc plantele? Iată răspunsul: pentru simplul motiv că azotul, așa cum se află el în aer, este un gaz inert, foarte rezistent la orice transformare chimică. Frunza, acest laborator minunat care din apă, aer și bioxid de carbon face zaharuri și grăsimi, s-a dovedit în general incapabilă să „fixeze” azotul atmosferic, adică să-l transforme în substanțe asimilabile (cum sînt, de pildă, îngrășămintele cu azot). Iar animalele nu-și pot procura compuşii azotului decît tot din plante. Pe de altă parte, singurele zăcămintele mari de azotați se află tocmai în Chile. În sol combinațiile azotului provin numai din descărcările electrice din atmosferă și se găsesc în cantități mici.

La început, chimiștii au încercat să imite natura cu scopul de a obține și ei, cu ajutorul unor descărcări electrice asemănătoare fulgerului, unirea celor două componente ale aerului: azotul și oxigenul. Produsele rezultate, oxizii de azot, erau substanțe reactive care prin tratare cu sodă caustică dădeau mult doritul salpetru. Dar costul ridicat al energiei electrice a făcut ca procesul să fie în mare parte abandonat.

Între timp a fost descoperit un alt procedeu. Este vorba de sinteza amoniacului, foarte răspîndită astăzi. Spre deosebire de oxizii de azot, în amoniac azotul nu mai este legat de oxigen ci de hidrogen, un gaz extrem de ușor care se obține fie din metan, fie din apă. Obținerea amoniacului nu este, însă, deloc ușoară: combinarea azotului cu hidrogenul nu se face decît pe suprafața unor grăunțe de fier anume preparat la temperaturi înalte și la presiuni foarte ridicate (vasele de reacție erau la început confecționate chiar din țevi de tun). Cu toate acestea, procedeul s-a dovedit mai economic și s-a impus în lumea întreagă. Prin arderea amoniacului cu aer, proces care se efectuează la suprafața unor site de platină (altfel s-ar obține din nou azotul de la care s-a por-

că acest potențial diferă de la un individ la altul și că, chiar la același individ variază necontenit. Tot atunci a observat că starea electrică a pielii poate servi ca indicație sau contraindicație în alegerea unui mijloc de tratament sau a altuia.

Hotărît să verifice fenomenul observat la bibliotecă, Podșibeakin a căutat la observatorul de astrofizică noi date despre activitatea Soarelui. După ce le-a comparat cu valorile medii lunare care caracterizau potențialele electrostatice ale pielii umane determinate în laboratorul său, a constatat un sincronism precis exprimat al fenomenului, cu un coeficient de coincidență de 0,86. El a hotărît atunci să facă o analiză specială a fenomenului în locuri unde nu există perturbații electromagnetice industriale. Măsurătorile au dovedit că ritmul biologic al potențialului pielii

nu este cituși de puțin influențat de umiditate, temperatură și presiunea aerului, în schimb este în strînsă legătură cu perturbațiile solare și cu apropierea furtunilor magnetice.

Rezultă, prin urmare, că medicul ar trebui să-și pună de acord prescripțiile cu datele helio și geofizice. De asemenea, cunoscînd că valorile potențialului electric al punctelor active ale pielii servesc într-o oarecare măsură ca indice al stării unor organe interne, se pune întrebarea: în ce mod reacționează aceste organe la modificările în activitatea Soarelui sau la perturbațiile cîmpului magnetic al Pămîntului? Experiențele pe ciini au arătat că atunci cînd cercetătorii au repetat ritmurile solare, a oscilat corespunzător și secreția gastrică, s-au modificat componentele minerale ale bilei, s-a schimbat și modul în care reacționează la reflexie organismul care are format un reflex condiționat alimentar.

Continuîndu-și experiențele, Podșibeakin a constatat că la unii din pacienții săi modificarea potențialului electrostatic al pielii o ia uneori înaintea modificării cîmpului magnetic. Un fenomen asemănător au relevat în 1927 savanții francezi M. Faure și G. Sardou care au prevăzut o intensificare a proceselor de formare a petelor în Soare după felul în care s-au accentuat și înmulțit crizele la bolnavii pe care îi aveau sub observație. Îndată ce extremitatea unei pete solare intra în planul meridianului central, bolile se agravau într-atît, încît puneau în primejdie viața bolnavilor.

Un studiu special al modificărilor potențialului electric al pielii la om efectuat la Kiev și în Crimeea — la stațiunea biologică Karadag — a pus în evidență efectul suficient de precis al pronosticării perturbațiilor helio și geofizice. Cu 3—4 zile înainte ca aparatele să fi înregistrat deplasări geomagnetice, la 60 la sută din cei aflați sub observație s-au înregistrat modificări ale potențialului bioelectric. Acest fenomen, observat pentru prima oară de Podșibeakin, ar putea servi, se crede, ca mijloc de prevedere pe perioade scurte a activității Soarelui.

La Institutul de fiziologie din Kiev se măsoară potențialele electrice ale pielii capului

MICROANALIZA

Bacteriile

„vinează” metalele

Multe din ramurile industriale nou create, cum sînt construcția de avioane supersonice și nave cosmice, electronica, producerea de elemente radioactive, reclamă ca materii prime metale extrem de pure care să nu mai conțină decît 1 parte contaminantă (element nedorit) la un milion sau chiar un miliard părți de metal. Această cerință i-a pus pe chimiști la grea încercare, obligîndu-i să caute și să găsească procedee noi pe de o parte pentru purificarea aluminiului, cromului, tungstenului, molibdenului, uraniului etc., iar pe de alta, pentru detectarea urmelor de impurități.

Analiza calitativă și cantitativă a acestora din urmă continuă să se facă în cea mai mare măsură prin spectroscopia de emisie. Din 1950, însă, se folosește cu un succes mereu crescînd spectroscopia de masă.

Spectroscopul de masă este un aparat care sortează, în vid, particulele încărcate electric. Într-o primă etapă materialul de cercetat este transformat în ioni prin diverse procedee: încălzire directă, bombardament cu electroni, radiație laser focalizată. Ionii rezultați trec apoi printr-un analizor de masă — o combinație de cîmpuri electrice și magnetice — care-i face să devieze pe diferite traiectorii după masa lor, în așa fel încît fiecare categorie este centralizată într-un alt loc. Urmează detectarea și dozarea lor cu un electrometru sau o placă sensibilă. Astfel se pot face în mod curent analize cantitative foarte sensibile. Totuși specialiștii consideră că precizia și mai cu seamă reproductibilitatea rezultatelor lasă încă de dorit.

Mai curioase par însă tehnicile microbiologice care au reușit să „domesticească” bacteriile, în așa fel ca ele să servească la descoperirea și măsurarea microelementelor, adică cele aflate sub formă de urme. Astfel, pentru a crește și a se înmulți, *Aspergillus niger*, mucegai obișnuit care produce un pigment negru, are nevoie de urme de fier, cupru, zinc, mangan și molibden. Un mediu de cultură din care lipsește unul din aceste elemente — să zicem cuprul — plus mucegaiul reprezintă analizorul. Peste el se adaugă proba din substanța de cercetat. Dacă *Aspergillus* se dezvoltă înseamnă că proba conține o cantitate suficient de mare de cupru, cantitate care poate fi determinată cunoscînd nevoile mucegaiului în acest metal.

Există bacterii care nu pot subsista fără cobalt, astfel încît ele servesc la detectarea unor cantități înfinite-zecimale, mergînd pînă la o miliardime de gram.

Valoarea tehnicilor microbiologice este acum pe deplin recunoscută, deoarece ele s-au dovedit specifice, extrem de sensibile și reproductibile.

BIOLOGIE

Piele, Soare

și radiocomunicații

Așteptînd într-o zi la bibliotecă să i se aducă volumele solicitate, Anatoli Podșibeakin a luat de pe raftul cu noutăți o carte de astronomie consacrată relațiilor dintre Soare și Pămînt. Răsfoind-o distrat, privirea i s-a oprit asupra unor grafice care îi aminteau în chip uimitor de alte grafice din laboratorul său. Să fie oare o simplă coincidență? Trebuie verificat!

A. Podșibeakin este doctor în științe medicale. Acum cîțiva ani, el s-a ocupat cu studiul proprietăților electrice ale pielii și a descoperit că punctele de pe suprafața ei care sînt în legătură directă cu diferite organe interne, au un potențial electric foarte ridicat. El a stabilit, de asemenea,

O interesantă operație pe cord la un spital din Moscova transmisă prin televiziune...

IGIENĂ MENTALĂ

Sînteți nervos?

Iată câteva sfaturi utile!

Nervozitatea este consecința unei supraîncordări a sistemului nervos central, care poate duce cu timpul de la o stare fiziologică „de limită” la un sindrom patologic. Emoțiile, încordarea permanentă, reacțiile violente față de factori excitanți minimi, starea de nesatisfacție legată de senzația unui lucru neterminat, nereușită, iată câteva din cauzele nervozității.

Sub influența emoțiilor nervoase permanente, se produc cu timpul modificări în organism, care se pot solda cu afecțiuni nu numai neuro-psihiatrice, ci și de altă natură. Este astfel suficient să arătăm că suprasolicitarea sistemului nervos duce la intensificarea formării cantității de colesterolină, care crește brusc în sânge. În același timp crește tensiunea arterială și se dereglează alimentarea normală cu oxigen a mușchilor inimii.

„Exploziile nervoase” care se repetă desduc astfel nu numai la dereglarea sistemului nervos și psihic, dar și a sistemului cardio-vascular sau digestiv. Fiecare ceartă, fiecare supărare sau jignire nu trece fără urmări și își poate aduce contribuția la localizarea nevrozelor pe cord (nevroză cardiacă), aparat digestiv (nevroză digestivă) etc.

Apărarea sistemului nervos al omului este o problemă importantă a contemporaneității, preocuparea principală a profilaxiei multor boli printre care: ateroscleroza, infarctul miocardic, hipertensiunea arterială, boala ulceroasă.

Este bine de aceea să ne impunem câteva reguli de igienă mentală care vor contribui în mare măsură la prevenirea nervozității și a neplăcerilor legate de acest „simptom al vieții moderne”.

1 Dacă v-ați enervat pentru un motiv oarecare și vreți să vă recăpătați liniștea respirați de trei ori a-dinc. După expirație opriți-vă respirația atîta timp cît puteți. Este un procedeu simplu dar deosebit de eficient. Secretul constă în faptul că inspirația și expirația adîncă relaxează stomacul, arterele și inima.

2 Celor care fac o muncă ce solicită eforturi mai mari și rămîn ore întregi în încordare nervoasă le recomandăm următorul exercițiu: așezați-vă comod, lăsați capul în jos și puneți mîinile pe genunchi. Relaxați mușchii picioarelor și ai abdomenului. Stați așa 10 minute.

3 Regimul de viață are o pondere importantă în echilibrul neuropsihic. Fiecare perioadă de efort trebuie urmată de o perioadă de repaus. Activitatea de producție trebuie ritmată și condusă cu o intensitate egală. Munca în salturi nu dăunează numai producției, ci și celui care o practică. Dacă lucrați intens, simțiți supraexcitați și nu vă simțiți prea bine, odihniți-vă după fiecare oră cîte 3 minute. Această pauză nu va dăuna muncii: dimpotrivă munca va fi mai ușoară și vă veți cruța nervii.

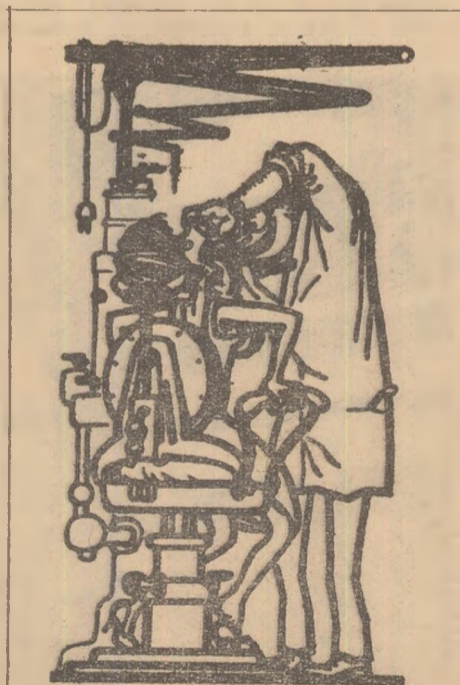
4 Organismul nu poate fi continuu solicitat în abuzuri, mai ales de deficitul de somn. O noapte „albă” nu se recuperează cu somnul de a doua zi. Ea trebuie înscrisă la capitolul „pierderi”. Abuzul de alcool, cafea, tutun, „intoxică” în primul rînd sistemul nervos.

5 Odihna cea mai fiziologică în afara orelor de somn este cea „activă”. Distracțiile raționale sînt cel mai bun „tranchilizant”: o carte, un film plăcut, ascultarea muzicii, practicarea unui sport sau chiar a unui „hobby” (filatelie, colecție de ilustrate etc.).

6 Modul de alimentație nu este de mai mică însemnătate. Luați zilnic de dimineață o hrană substanțială și mîncăți fără grabă. Aceasta are o mare valoare pentru sănătate și pentru echilibrul întregii zile de muncă. Mîncăți la ore regulate.

7 Vacanțele sînt biologice necesare atît pentru recrearea trupului cît mai ales pentru cea a minții. A rata concediile, a le folosi în eforturi mari sau festinuri este mai rău decît a nu le lua. În timpurile moderne, cînd viața a devenit mult mai activă, mai intensă, mai trepidantă, regimul de viață și muncă trebuie condus științific. Ritmul vieții moderne nu mai permite comiterea de greșeli în modul de a trăi. Să încercăm să respectăm principiile elementare de igienă nervoasă.

Dr. R. Irinov

— Mi se pare că am mai avut plăcerea să vă scot o măsea.

LEXICON MEDICAL

Parodontozele

Parodontozele sînt boli ale țesuturilor înconjurătoare ale dinților: gingia, ligamentul alveolo-dentar și osul alveolar.

Bolile acestor țesuturi care leagă dințele de maxilar sînt foarte frecvente în ultimul timp. Cam 50 la sută din populația trecută de 35 de ani prezintă îmbolnăviri parodontale.

Cauzele bolii sînt insuficient cunoscute, dar se admite că la apariția parodontozelor contribuie o serie de condiții locale și altele generale. Astfel inflamațiile datorite în special tartrului pot determina o inflamație a gingiei. Iritația poate fi provocată și de carii, proteze defectuoase sau de vicii de implantare ale dinților. La edentați, dinții rămași sînt suprasolicitați, ducînd la slăbirea lor.

În afara acestor cauze locale, parodontozele mai pot fi provocate și întreținute de o serie de factori generali: tulburări de metabolism (diabet, carențe vitaminice), boli cronice digestive (colite, constipații cronice, hepatite, colecistite), boli nervoase și endocrine, alergii, boli cronice cu slăbire accentuată.

Simptomatologia îmbolnăvirilor parodontale este dominată de inflamația gingiei, retracția gingivală, mobilitatea dinților, migrarea lor, formarea de punji gingivale, rezorbția sau topirea osului alveolar. Adesea, din pungile gingivale se secretă puroi, de unde numele mai vechi al bolii de piorece alveolară.

Boala poate fi localizată la un grup de dinți sau generalizată. În ambele cazuri evoluția este de cele mai multe ori lentă, dinții devenind mobili sau căzînd numai în stadiile avansate.

De aceea la primele semne de parodontoză trebuie luate toate măsurile pentru a preveni evoluția bolii. Se vor corecta mai întîi cauzele locale prin detartraj, îndepărtarea lucrărilor protetice (plombe, coroane etc.) defectuoase, tratamentul cariilor, masajele gingivale. În unele cazuri, cînd inflamația a progresat mult se pot face și intervenții chirurgicale care dau rezultate bune.

Prevenirea parodontozelor comportă și o serie de măsuri de igienă bucodentară. Controlul periodic la stomatolog poate depista primele semne ale bolii. Se va face detartrajul ori de cîte ori este nevoie. Se va acorda o atenție deosebită curățirii dinților prin periaj zilnic cu o periută aspră, prin mișcări verticale care produc astfel și masajul gingiei.

Alimentația rațională, bogată în proteine, săruri și vitamine, contribuie la menținerea echilibrului biologic general. Se vor trata afecțiunile digestive, nervoase, endocrine, știut fiind că atunci cînd interven și cauzele generale de îmbolnăvire parodontoza se generalizează.

La cei care prezintă o sensibilitate a gingiilor sînt utile badijonările locale cu soluții de acid tricloracetic, nitrat de argint, clorură de potasiu etc., care ajută la întărirea gingiei.

Dr. B. Medvedeev

CALEIDOSCOP MEDICAL

„Inimă” în geamantan

Inima artificială, care în prezent este folosită doar de clinicile mari, va putea fi folosită de fiecare medic care acordă primul ajutor. O asemenea inimă, păstrată într-un geamantan, a fost realizată de inginerii și medicii din Leningrad și experimentată cu succes în mai multe clinici.

Aparatul oferă medicilor posibilitatea să lupte pentru salvarea vieții pacientului în cazurile de insuficiență cardiacă sau pulmonară acută. „Cordul artificial” poate fi însă folosit nu numai în cadrul clinicii, ci și la domiciliu, în mașină și în avion. Întreaga instalație, avînd un gabarit foarte mic, poate fi pregătită în cîteva minute, pentru a funcționa din plin. Aparatul acționează dacă este conectat la acumulatorul unei mașini, la sistemul de iluminat al avioanelor sau la rețeaua de curent alternativ și continuu. În fine, dacă nu există nici o sursă de energie obișnuită, inima artificială poate fi pusă în funcțiune printr-o manivelă obișnuită.

Mame, lăsați-vă de fumat!

Acesta este îndemnul ce reiese din cercetările recent efectuate pe un lot de nou-născuți ale căror mame sînt fumătoare. S-a constatat că greutatea acestor copii este în medie cu 170 grame mai mică decît a copiilor ale căror mame nu fumează. Fumatul are efecte negative și asupra dezvoltării embrionare a fătului, concluzie confirmată de rezultatele cercetării a 2000 de cazuri.

Poșta medicului

BOGDANA KAUFMAN — București: Sînteți pe un drum bun. Cu regimul și cu preparatul tiroidian ce vi s-a prescris, fetița dv. se va dezvolta armonios și va avea o siluetă „efilată”.

MIHAI N. — Dorohoi: 1) Reumatismul reprezintă o vastă problemă medicală, care rămîne încă numai parțial lămurită cu toate eforturile din diferite țări. Greutatea cea mai mare în cunoașterea precisă a acestui grup de boli o constituie faptul că pînă acum nu li s-a putut stabili cauza sau cauzele care le produc. Aceasta face ca apariția oricărei noi medicații anti-reumatice să fie primitivă cu multe speranțe și interes la început, după care urmează de regulă dezamăgiri și atitudini rezervate. Prin urmare... 2) Nu trebuie să vă speriați: sînt tulburări normale, inerente vârstei.

V. DOBRESCU — Agnita: 1) Sortimentele de tutun aflate în comerț conțin 0,8-5% nicotină. Cu cît tutunul este mai tare, cu atît conținutul său în nicotină este mai mare. 2) În stare pură, nicotina este o otrăvă puternică: sînt suficiente 1-2 picături de nicotină pură pentru a omorî un cîine.

I. CORNIȘ — București: 1) Răspunsul la cele 3 întrebări ale dv. comportă de fapt articole separate pe care le veți găsi treptat în pagina noastră. 2) Vă mulțumim pentru aprecieri.

NICOLAE RIZESCU — Horezu: Ne-a impresionat mult scrisoarea dv. Din păcate, tatăl dv. se află într-o fază a bolii prea înaintată pentru ca să se mai poată obține o regresare. Considerăm că tratamentul ce vi s-a prescris este corect și nu avem de adăugat decît că aplicarea lui și regimul îi vor ușura suferințele.

C. I. — Caransebeș: Încercați un tratament cu: Testosteron 25 mg. (zilnic) serii de 15 fiole lunar asociat cu ser neurotonic 15 fiole și vitamina B₆, iar pe gură Reminceron 3 lingurițe pe zi, vitamina E 3 drăjeuri pe zi și Electovit 3 drăjeuri pe zi — 30 zile.

BENVENUTO — Călimănești: 1) Pleurita este o sechelă a unei pleurozii vechi, cînd nu s-a pus în aplicare un tratament special dacă nu vă supără. 2) În general nu e recomandabil acest procedeu, puțin fi dăunător; folosiți mai bine anticoncepționale. 3) Citiți răspunsul dat sub C. I. Caransebeș.

STOICA VASILE — Craiova: Vă sfătuim să vă adresați unui logoped, care prin exerciții de vorbire adecuate ar putea eventual corecta defectul dv. de pronunție.

DINU FERNANDA — București: Oscar Wilde spunea pe bună dreptate: „nu pierdem, fără să regretăm, nici cele mai rele obiceiuri, ba chiar ele sînt, poate, cele pe care le regretăm mai mult”. Reflectați puțin la această maximă și procedați în consecință...

RODICA — București: 1) Un bun dezinfectant vaginal este Septovag (Tetragin). Spălăturile se fac cu o soluție obținută prin dizolvarea unui plic în 1-1/2 litri de apă caldă. 2) A doua întrebare ne-a pus într-o mare încurcătură, credem că răspunsul este de competența unui... detectiv.

PETRINA GH. — Iași: Ar fi bine să faceți și un control endocrin, pentru a vedea dacă transpirația dv. nu e în legătură cu o hiperteroidie sau altă afecțiune glandulară. Ca tratament local vă recomandăm o soluție care conține 12,5% clorură de aluminiu combinată cu o soluție de acid lactic 3% (concentrație 75%). Se găsește și în comerț preparate similare: Nivea, Odorono, Ideal. Ca tratament general: cure periodice cu Bergonal.

MARICICA GHERASIM — Dorohoi: Citiți răspunsul dat în nr. 3/1966 sub Popovici Florentina (2).

VASILE I. — Alba-Iulia: Sînt fenomene trecătoare care se vor remedia cu timpul. Vă recomandăm un tratament tonic general cu Reminceron, vitamina B₆ (10 fiole lunari), ser neurotonic (10 fiole lunari), gimnastică, sport, dușuri reci alternative cu dușuri calde, timp de cîteva luni.

MIRCEA B. — Com. Zăhalj: 1) Despre acnee am publicat un material în nr. 1/1966. 2) Încercați și un tratament cu autohemoterapie seri de cîte 10-15 ședințe în doze crescînde de la 5 la 15 ml. sînge pe ședință. 3) Autovaccinul ar putea fi util în cazul dv. dar el se prepară din secrețiile aenei numai în centre specializate (clinici dermatologice etc.).

GIGI — Craiova: Nu ne putem da seama din scrisoarea dv. dacă este vorba de o acnee juvenilă. În acest sens pledăm vîrsta pe care o aveți. Dar considerăm că este necesar să consultați un dermatolog pentru a vi se putea pune un diagnostic precis și indica un tratament corect.

Nectarul de fructe păstrează conținutul de vitamine și aroma fructelor proaspete.

NECTAR DE FRUCTE

GUTUI, CAISE, PIERSICI

De vânzare la unitățile Alimentara, cofetării și centrele de răcoritoare

COLOROM

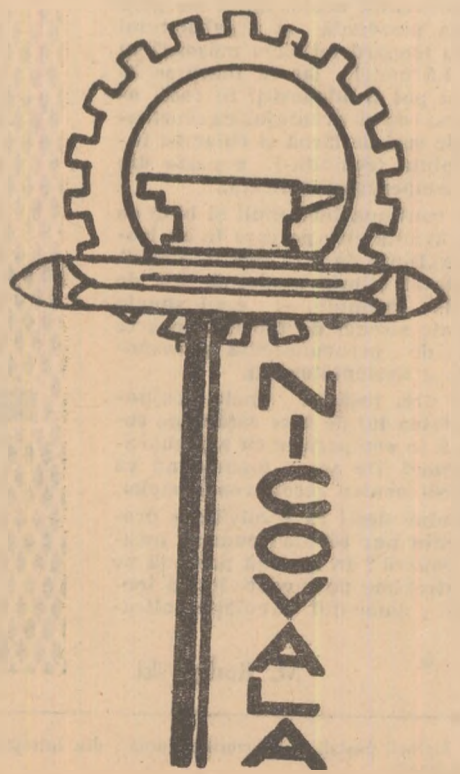
GALLUS

Vopsește orice țesături
MĂTASE • BUMBAC • LINĂ
ROCHII • HAINE • BLUZE

Intreprinderea „NICOVALA“

Fabrică de utilaje și piese de schimb
SIGHIȘOARA

- EXECUTĂ :
- Reparații capitale și mijlocii la instalații mecanice sub presiune (cazane de aburi și recipienti) de orice mărime și presiune nominală.
 - Piese de schimb pentru utilajele din industria textilă și ușoară.
 - Robineți de aburi cu ventil de la 1/2—2φ
 - Piese brute turnate din fontă.
 - Utilaje pentru industria textilă și alimentară, articole casnice, sticlă, pielărie și cauciuc.

DECADA CADOURILOR PENTRU FEMEI

un cadou o bucurie

27 FEBRUARIE - 8 MARTIE

Un bogat sortiment de articole pentru cadouri găsiți la : **MAGAZINELE COOPERATIVELOR DE CONSUM**

BAUTURA IDEALA

Campania

ROMANEASCĂ

ZAREA

CONSUMAȚI PRODUSELE LACTATE

SIBIANA

